

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКЕ ОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ
РЕКОМЕНДАЦІЇ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ

15.06.2017

м. Івано-Франківськ

№ 01.1-07/32

ФОП Грабовському Ф.Р.
вул. Берегова, 19
м. Івано-Франківськ, 76000

Про припинення дій,
які містять ознаки порушення
конкуренційного законодавства

В ході здійснення державного контролю за дотриманням вимог законодавства про захист економічної конкуренції територіальним відділенням здійснено дослідження ринку надання послуг з дезінсекції та дератизації (надалі - Послуги), які надавалися суб'єктами господарювання на території м. Івано-Франківська у 2015 - 2016 роках.

З матеріалів, отриманих від фізичної особи – підприємця Грабовського Ф.Р. (вул. Берегова, 19, м. Івано-Франківськ, ідентифікаційний код – 2382520436, надалі – ФОП Грабовський, Підприємець), встановлено.

ФОП Грабовський здійснює господарську діяльність з 2005 року (запис в ЄДР від 31.05.2005 № 2119000000001576), згідно з випискою з ЄДР, основним видом його діяльності є «Інші види діяльності із прибирання» (КВЕД 81.29).

ФОП Грабовський, надаючи платні послуги з дезінсекції та дератизації, є суб'єктом господарювання в розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

У відповідності до вимог Закону України «Про захист економічної конкуренції», Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 5 березня 2002 року №49-р, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 1 квітня 2002 року за №317/6605 (надалі Методика), територіальним відділенням проведено попередній аналіз ринку послуг з дезінсекції та дератизації, в результаті якого встановлено.

Визначення об'єктів аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища.

Об'єктом аналізу щодо визначення ринкового становища є суб'єкт господарювання – ФОП Грабовський.

Покупцями (споживачами) послуг з дератизації та дезінсекції є мешканці м. Івано-Франківська (замовляють послуги самостійно у разі потреби, або отримують їх у складі послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій) та суб'єкти господарювання, які згідно санітарних норм зобов'язані вживати комплексні заходи для боротьби з шкідниками (заклади громадського харчування, торгівельні підприємства (магазини, супермаркети, склади), виробники харчової продукції, лікувальні заклади тощо).

Продавцями Послуг є суб'єкти господарювання, які згідно реєстраційних та установчих документів мають право надавати цю послугу.

Визначення товарних меж ринку.

Згідно з Методикою, товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів, у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.

Згідно ст. 30 Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації зобов'язані забезпечувати своєчасне проведення масових профілактичних щеплень, дезінфекційних, дезінсекційних, дератизаційних, інших необхідних санітарних і протиепідемічних заходів.

Згідно розділу VII Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів», суб'єкти господарювання, що здійснюють господарську діяльність з виробництва, переробки, реалізації харчових продуктів, зобов'язані здійснювати ефективні заходи щодо боротьби із шкідниками.

Заходи щодо боротьби із шкідниками проводяться професійно підготовленими фахівцями відповідно до інструкцій, нормативно-технічних документів за допомогою техніки, затвердженої Міністерством охорони здоров'я України.

Отже, товарними межами ринку є послуги з дезінсекції та дератизації (надалі – Послуги).

Визначення територіальних меж ринку.

Відповідно до пункту 6.1 Методики територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом встановлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів (товарної групи), що належать до групи взаємозамінних товарів (товарної групи), є неможливим або недоцільним.

Згідно з пунктом 1.3. Методики територіальними (географічними) межами ринку є територія зі сферою взаємовідносин купівлі-продажу товару (групи товарів), в межах якої за звичайних умов споживач може легко

задовольнити свій попит на певний товар і яка може бути, як правило, територією держави, області, району, міста тощо або їхніми частинами.

Одним із чинників для визначення територіальних меж є місцезнаходження споживачів.

Надання Послуг передбачає виїзд фахівців на об'єкти замовників. В зв'язку з наявністю м. Івано-Франківську суб'єктів господарювання, що надають Послуги, замовлення Послуг у суб'єктів господарювання, що знаходяться поза межами міста призведе до здорожчання Послуг у зв'язку з додатковими транспортними витратами та є недоцільним.

Отже, територіальними межами ринку слід вважати межі м. Івано-Франківська.

Часові межі ринку.

Відповідно до п.7.1. Методики та згідно вимог технологічної карти дослідження, часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило 1 рік), протягом якого сукупність товарно-грошових відносин між продавцями та споживачами утворює ринок товару із сталою структурою.

Згідно проведеного дослідження, протягом 2016 року найбільшими надавачами послуг з дезінсекції та дератизації в м. Івано-Франківську надавали: ТОВ «Профілактична дезінфекція, дезінсекція, дератизація» (надає Послуги з серпня 2016 року), відокремлений підрозділ Івано-Франківського обласного управління профілактичної дезінфекції «Івано-Франківський центр профілактичної дезінфекції» (надавав Послуги до липня 2016 року), ТОВ «Івано-Франківський центр профілактичної дезінфекції» (надає Послуги з липня 2016 року), ФОП Грабовський Ф.Р. (надає Послуги з 2005 року), інші суб'єкти господарювання, що зареєстровані за межами м. Івано-Франківська та області.

Враховуючи вищенаведене, та оскільки територіальним відділенням проаналізовано діяльність суб'єктів господарювання за 2015 та 2016 рік, часовими межами визначено проміжок часу – 2015 рік та I півріччя 2016 року.

Установлення монопольного (домінуючого) становища.

Згідно статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» монопольним (домінуючим) вважається становище кожного з кількох суб'єктів господарювання, якщо сукупна частка не більше ніж трьох суб'єктів господарювання, яким на одному ринку належать найбільші частки на ринку, перевищує 50 відсотків.

Згідно отриманої інформації, найбільші частки на ринку надання Послуг у визначених часових межах належать ВП Івано-Франківського обласного управління профілактичної дезінфекції «Івано-Франківський центр профілактичної дезінфекції» та ФОП Грабовському Ф.Р. Частка інших суб'єктів господарювання на ринку є незначною.

Таким чином, дослідженням встановлено, що відповідно до частини 5 статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» ФОП Грабовський Ф.Р. разом з ВП Івано-Франківського обласного

управління профілактичної дезінфекції «Івано-Франківський центр профілактичної дезінфекції» в територіальних межах м. Івано-Франківська протягом 2015 року та січня – липня 2016 року мали ознаки суб'єктів господарювання, які займають монопольне (домінуюче) становище на ринку надання послуг з дезінсекції та дератизації з сукупною часткою, що перевищує 50 відсотків.

ФОП Грабовський надає Послуги на території Івано-Франківської області, у містах Львові, Чернівцях та Тернополі.

Згідно наданої інформації, на території м. Івано-Франківська Підприємець згідно укладених договорів надає Послуги для 53-х суб'єктів господарювання. Загальна річна виручка за надані Послуги згідно укладених договорів становить 242,0 тис.грн.

Як з'ясовано в ході дослідження, надання комплексних Послуг передбачає проведення обстеження об'єктів (не рідше одного разу на місяць), винищувальні заходи (встановлення пасток, контейнерів для приманок, розкладання в них принад), проведення моніторингу присутності шкідників. Економічно обґрунтована вартість Послуг залежить від площі об'єкту, його типу (виробничі, невиробничі приміщення, незабудовані території), вартості використовуваних матеріалів тощо.

З аналізу договорів про надання Послуг встановлено, що Додаток 1 «Про погодження договірної ціни» до договору складений у формі, яка передбачає розрахунок річної вартості Послуг з урахуванням загальної площі об'єкту, кількості об'єктів, вартості 1 м.кв. площі об'єкту. Послуги оплачуються замовниками щомісяця.

Однак, фактично вартість Послуг визначається Підприємцем довільно, без врахування вищезазначених кількісних показників.

Так, наприклад, місячна вартість Послуг мережі супермаркетів «Колібрис» становить 373,3 грн., для мережі супермаркетів «Плюс» - 320,0 грн., для мережі супермаркетів «ВАМ смачно з нами» - 320,0 грн., для мережі супермаркетів «Слов'янка» - 280,0 грн., для супермаркету «Велмарт» - 947,0 грн., супермаркету «Арсен» - 500,0 грн.

Місячна вартість Послуг для закладів охорони здоров'я: Центральна міська клінічна лікарня - 350,0 грн., міська поліклініка № 2 – 150,0 грн., міська поліклініка № 3 – 100,0 грн., обласний фтізіопульмоцентр – 350,0 грн., обласний кардіодиспансер – 250,0 грн.

Тобто, економічного обґрунтування встановлення вартості Послуг немає. Розрахунок витрат, які несе Підприємець при наданні одиниці Послуги не наданий.

Оскільки, на даний час відсутня на державному рівні методика обрахунку вартості послуг з дезінсекції та дератизації та порядку регулювання тарифів і надання платної послуги, то базою для визначення ціни послуги є розрахунок валових витрат, пов'язаних з безпосереднім наданням послуги. Згідно ст.11 Закону України «Про ціни і ціноутворення» від 21.06.2012р. №5007-VI на всі види продукції, товарів і послуг ціну

встановлює сама установа (за винятком таких, по яких здійснюється державне регулювання цін тарифів).

Відповідно до 16 стандарту бухгалтерського обліку собівартість послуг складається з витрат, прямо пов'язаних з наданням послуг, а саме:

- прямих матеріальних витрат;
- прямих витрат на оплату праці;
- амортизації;
- вартості придбаних послуг, прямо пов'язаних з наданням послуг;
- інших прямих витрат.

Згідно наданих Підприємцем пояснень встановлено, що калькуляції вартості Послуг не розроблялись, ціна на послуги встановлювалась виключно за домовленістю сторін.

Відсутність розрахунку економічно обґрунтованих витрат може свідчити про встановлення та застосування економічно необґрунтованих тарифів на послуги з дератизації та дезінсекції.

За умов значної конкуренції на ринку надання послуг з дератизації та дезінсекції відбувалося б в умовах змагання між суб'єктами господарювання з метою здобуття, завдяки власним досягненням, переваг над іншими суб'єктами господарювання, що є змістом поняття конкуренції згідно зі статтею 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції». ФОП Грабовський в умовах значної конкуренції на ринку, був би вимушений застосовувати економічно обґрунтовані тарифи на свої послуги для утримування своєї позиції на ринку.

Отже, дії ФОП Грабовського, які полягають у встановленні та застосуванні протягом 2015 та 2016 років тарифів на послуги з дератизації та дезінсекції без економічного обґрунтування, містять ознаки порушення, передбаченого пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монополюючим (домінуючим) становищем на ринку надання послуг з дератизації та дезінсекції, шляхом встановлення таких цін, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

Враховуючи наведене та керуючись пунктом 10 статті 14 Закону України „Про Антимонопольний комітет”, статтею 46 Закону України „Про захист економічної конкуренції”, пунктом 3 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 №32-р та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за № 291/5482, зі змінами, адміністративна колегія Івано-Франківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

РЕКОМЕНДУЄ:

фізичній особі – підприємцю Грабовському Ф.Р. (вул. Берегова, 19, м. Івано-Франківськ, ідентифікаційний код – 2382520436 припинити дії, які

містять ознаки порушення, передбаченого пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

Інформацію про результати розгляду цих рекомендацій необхідно надати територіальному відділенню у місячний строк з дня їх отримання.

При цьому повідомляємо, що відповідно до:

- частини другої статті 46 Закону України "Про захист економічної конкуренції", рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органами чи особами, яким вони надані;

- частини третьої статті 46 Закону України "Про захист економічної конкуренції", за умови виконання положень рекомендацій органів Антимонопольного комітету України, провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції не розпочинається, а розпочате провадження закривається.

Голова адміністративної колегії,
в.о. голови відділення

В. Шевчук

Члени колегії:

В. Тимків

Ю. Вітрак

Н. Борищак